Н. Ф. ГІКАЛА

УРОКІ ПРАВЕРКІ У БЕЛАРУСКАЙ ПАРТАРГАНІЗАЦЫІ*)

ПРЭЗІДЭНЦКАЯ БІБЛІЯТЭКА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Асаблівае становішча Беларускай совецкай социялістычнай рэспублікі як нацыянальнай рэспублікі, якая мяжуе з капіталістычным Захадам, вызначыла асаблівасці і выключную адказнасць комуністычнай партыі Беларусі і яе кіраўніцтва ў правядзенні такога важнейшага палітычнага мерапрыемства, як праверка партдакументаў.

Пагранічнае становішча Беларусі спакушае ўсякага роду контррэволюцыйныя, белагвардзейскія, шпіёнскія і буржуазна-нацыяналістычныя элементы на тое, каб самымі рознымі шляхамі пралезці ў КП(б)Б для падрыўной работы. Праверка партыйных дакументаў паказала гэта з усёй відавочнасцю.

Дарэволюцыйная Беларусь, падняволеная царскай Расіяй, з'яўлялася эканамічна адсталай краінай, якая не мела магутнага індустрыяльнага пролетарыята і буйных пролетарскіх цэнтраў. У беларускіх гарадах пераважала дробная буржуазія (дробныя гандляры, саматужнікі, рамеснікі). Сельская гаспадарка знаходзілася на вельмі нізкім узроўні. Памешчык, пан і кулак на вёсцы адыгрывалі дамінуючую ролю. Асабліва вяліка была адсталасць Беларусі ў галіне культуры. Развіццё класавай барацьбы ускладнялася шматнацыянальным складам народаў, насяляючых Беларусь.

На гэтай глебе і развіваўся на тэрыторыі сучаснай Беларусі рад контррэволюцыйных, нацыяналістычных і дробнабуржуазных партый, як Бунд, эсэры, меншавікі.

Для таго, каб уясніць сабе ўсю складанасць абстаноўкі, у якой комуністычнай партыі Беларусі прыходзілася адстойваць справу вялікай пролетарскай рэволюцыі, трэба мець таксама на ўвазе, што працоўныя масы Беларусі перажылі нямецкую акупацыю, польскую акупацыю, бандытызм і цэлы рад эсэраўскіх паўстанняў.

Факты гавораць аб тым, што эсэры выбралі тэрыторыю Беларусі, як адну з баз для збірання сваіх сіл і як плацдарм для контррэволюцыйных выступленняў супроць совецкай улады пры прамой і непасрэднай дапамозе імперыялістычных інтарвентаў.

Побач з адкрытымі формамі контррэволюцыйнай барацьбы супроць совецкай улады класавы вораг дзейнічаў таксама і **замаскаванымі шляхамі.**

Распрацоўка раду матэрыялаў у сувязі з праверкай партдакументаў у комуністычнай партыі Беларусі паказала, што яшчэ ў першыя гады рэволюцыі, калі КП(б)Б арганізацыйна толькі аформілася, а сілы ўсёй партыі былі накіраваны на арганізацыю перамог у грамадзянскай вайне, контррэволюцыйныя, дробнабуржуазныя нацыяналістычныя партыі прасунулі ў наш совецкі апарат і ў рады комуністычнай партыі цэлыя групы сваіх людзей для вядзення падрыўной, контррэволюцыйнай работы.

Замаскаваныя метады барацьбы класавага ворага атрымалі сваё найбольшае развіццё к таму часу, калі мы адбілі напад інтэрвентаў знадворку, вызвалілі Беларусь ад нямецкай і белапольскай акупацый і разгramілі сілы домарошчанай контррэволюцыі. **Іменна ў гэты перыяд вораг, будучы разбітым у адкрытым баю, прадаўжае барацьбу другімі шляхамі: вораг надзявае маску, імкнецца пранікнуць у партыю, у совецкі апарат, каб захаваць, такім чынам, свае кадры і весці разлагаючую, контррэволюцыйную работу знутры.**

Тактыка двурушніцтва становіцца адной з форм барацьбы нацыяналістычных контррэволюцыянераў супроць совецкай улады. Адзін з віднейшых прадстаўнікоў беларускай нацыяналістычнай контррэволюцыі, Ігнатоўскі, эсэр з 1904 года, удзельнік Яраслаўскага паўстання, у далейшым раскрыў прызначэнне гэтай тактыкі:

«Я прызнаю, што з моманту ўступлення ў партыю я вёў свядомую двайную палітычную ігру ў інтарэсах ажыццяўлення ідэалаў беларускай контррэволюцыйнай інтэлігенцыі. Іменна зыходзячы з гэтага, я напярэдадні ўступлення ў большэвіцкую партыю ўмовіўся з віднейшымі лідэрамі нацыянал-дэмакратычнага беларускага руху, маімі прыяцелямі па эсэраўскай партыі, у прыватнасці з Крычэўскім Пятром, перад яго ўходам з Менска за кардон, што на розных палітычных участках, дзе мы будзем працаваць, дапамагаць таржаству агульнай беларускай справы. Таму я сцвярджаю паказанні Цвікевіча, што я з Крычэўскім разышоўся па формуле: «Ты ідзі працаваць для Беларусі на Захад, а я пайду працаваць на Ўсход...

Таксама сцвярджаю наступнае месца з паказанняў Цвікевіча, якое ён чуў за граніцай ад маіх палітычных прыяцеляў па эсэраўскай партыі: «Калі мы пакідалі Менск, то Ігнатоўскі гаварыў нам: «Нічога, хлопцы, мы будзем тут лаяць вас, а вы за граніцай лайце нас, а ад гэтага агульная беларуская справа толькі выйграе».

Або вось другі, не менш яркі дакумент, сцвярджаючы пераход класавага ворага да новай тактыкі: «Мы рэкамендавалі беларусам уступаць у партыю, каб яны маглі займаць адказныя пасты і весці палітыку Прышчэпава і Баліцкага. Таму мы віталі ўсякага беларуса, уступіўшага ў партыю.

(Працяг — на 2-й стар.).

---

*) **Артыкул перадрукаваны з журнала «Партийное строительство» № 5.**

Н. Ф. ГІКАЛО

УРОКІ ПРАВЕРКІ Ў БЕЛАРУСКАЙ ПАРТАРГАНІЗАЦЫІ

(ПРАЦЯГ. ПАЧАТАК — НА 1-Й СТАР.).

Нам трэба беларусізаваць партыю і мець там сваіх людзей, нацыяналістычна настроеных беларусоў. Гэта вярбоўка ў партыю рабілася, так сказаць, для абароны нашага тыла, з аднаго боку, а з другога боку, трэба было ўсюды мець сваіх людзей» (з паказанняў нацыянал-дэмакрата Лёсіка па справе СВБ).

Такая была тактыка контррэвалюцыйных беларускіх эсэраў, выступаўшых пад нацыяналістычным сцягам.

Прыкладна такой-жа тактыкі прытрымліваліся і бундаўцы. У свой час віднейшы кіраўнік бундаўцаў, Вайнштэйн, вельмі недвухсэнсна заяўляў, што «пры ўплыве компартыі з Бундам апошні захавае свой рэвалюцыйны дух і сваю гістарычную загартаванасць. Адмаўленне ад уваходжання ў РКП не дасць Бунду ні магчымасці развівацца, ні магчымасці існаваць».

Аб эсэрах, пралезшых у нашу партыю і не адмовіўшыхся ад сваіх старых контррэвалюцыйных поглядаў, трэба сказаць, што яны для скрыцця свайго мінулага ўмела выкарысталі надзвычайна заблытаны пераплёт сацыяльных і нацыянальных адносін у гады грамадзянскай вайны.

Праверка партдакументаў у компартыі Беларусі паказала, што ў радзе выпадкаў выхадцы з дробнабуржуазных нацыяналістычных партый, пралазячы ў КП(б)Б, залічалі ў свой партыйны стаж час прабывання ў тых партыях. Сваю контррэвалюцыйную дзейнасць — а ў радзе выпадкаў і свой актыўны ўдзел у барацьбе супроць савецкай улады — яны выдавалі за партызанскі комуністычны рух. У радах КП(б)Б, такім чынам, аказаліся людзі, якія лічылі за сабой у якасці рэвалюцыйных заслуг рад год яўна контррэвалюцыйнай, антысавецкай дзейнасці.

Яркім прыкладам у гэтых адносінах можа служыць ускрытая ў ходзе праверкі партдакументаў так званая «Копыльская справа». [...]рыліся ў платных агентаў замежнай контрразведкі.

Тое, што характэрна для контррэвалюцыйнай дзейнасці эсэраўскіх і нацдэмаўскіх элементаў, пралезшых у нашу партыю, ў роўнай меры адносіцца і да контррэвалюцыйных, трацкісцка-меншавіцкіх і бундаўскіх элементаў.

Праверка партдакументаў паказала, што ў велізарнай большасці выпадкаў былыя бундаўцы, прынятыя ў рады КП(б)Б, потым аказваліся ў радах трацкістаў. Гэта гаворыць аб адной і той-жа сацыяльнай базе меншавіцка-трацкісцкіх і бундаўскіх элементаў, а таксама з'яўляецца паказальнікам таго, што значная частка былых бундаўцаў, прынятых у нашу партыю, па сутнасці, працягвала заставацца на сваіх старых ідэйных пазіцыях.

***

Засмечанасць радоў партыйнай арганізацыі Беларусі класава-варожымі людзьмі (выхадцамі з другіх антысавецкіх партый — Бунда, эсэраў, меншавікоў) сказалася ў націску гэтых дробнабуржуазных элементаў на асобныя звенні партапарата. Адсюль у мінулым цэлы рад зрываў у праводзенні ленінска-сталінскай нацыянальнай палітыкі на асобных участках сацыялістычнага будаўніцтва. Адсюль у недалёкім мінулым правал у праводзенні раду сур'ёзнейшых палітыка-гаспадарчых мерапрыемстваў у асабліваці на вёсцы.

На працягу раду год пад непасрэдным кіраўніцтвам ЦК ВКП(б) і таварыша **Сталіна** партыйная арганізацыя Беларусі правяла самую рашучую, бязлітасную барацьбу супроць усякага роду антыпартыйных груповак, супроць правых і «левых» апартуністаў, супроць контррэвалюцыйных трацкістаў-зіноўеўцаў, супроць усякіх ухілаў у нацыянальным пытанні.

Разгромлен контррэвалюцыйны нацыянал-дэмакратызм, ліквідавана кулацтва на вёсцы. [...] тэхнікумах — 20.928 чалавек (у 1915 г. — 2.258) — такія няпоўныя даныя, якія характарызуюць вялікі культурны рост народаў Беларусі.

Дзякуючы вялікай дапамозе з боку пролетарыята Савецкага Саюза, у першую чаргу з боку рускага пролетарыята, дзякуючы мудраму і штодзённаму кіраўніцтву з боку ЦК ВКП(б) і асабіста таварыша **Сталіна, адсталая, жабрацкая Беларусь ператворана ў культурны квітнеючы край.**

***

Яшчэ ў 1933 годзе ЦК ВКП(б) адзначыў уздым савецкай нацыянальнай культуры ў Беларусі. Тады-ж ЦК ВКП(б) паставіў перад ЦК КП(б)Б задачу самай рашучай барацьбы з буржуазнымі нацыяналістамі, трацкістамі, бундаўцамі, эсэрамі і іншымі ворагамі, якія праводзілі сваю антысавецкую работу пад фальшыва-нацыяналістычным сцягам.

Значная работа па ачышчэнню партыі ад гэтых элементаў была праведзена ў 1932 годзе, а затым, у часе чысткі партыі, у 1933 годзе. Урокі падзей, звязаных са злодзейскім забойствам С. М. Кірава, узнялі пільнасць КП(б)Б. У гэты перыяд быў выкрыт і выгнан з радоў партыі цэлы рад прытаіўшыхся, белагвардзейскіх, кулацкіх, буржуазна-нацыяналістычных і трацкісцка-зіноўеўскіх элементаў.

Рашучую ролю ў ачышчэнні радоў партыі ад класава-варожых і чужых людзей, якія прабраліся ў нашы рады, адыграла праверка партыйных дакументаў. Праверка ў велізарнай ступені ўзняла класавую пільнасць комуністаў беларускай партарганізацыі, яна ўзняла актыўнасць не толькі членаў партыі, але і лепшых з беспартыйных. Аўтарытэт нашай большэвіцкай партыі ў вачах шырокіх працоўных мас узнят на новую, больш высокую ступень.

Хіба аб гэтым не сведчыць, напрыклад, такі факт, калі ў адным з раёнаў Беларусі стаpуха[...]

[...] 24 проц. вышэй чым у мінулым годзе. Гэтыя тэмпы паказваюць, што **металапрамысловасць, будаўнічая, лясная, трыкатажная і некаторыя іншыя віды прамысловасці Беларусі выконваюць свой пяцігадовы план за 4 гады.** Цагельная прамысловасць Беларусі ў 1935 годзе выпускала 225 мільёнаў цэглы. У гэтым годзе яна дасць да 500 мільёнаў цэглы. Гарантыяй гэтага — работа такіх стаханаўцаў, як Сенкевіч, які дае 46 тыс. цэглы за прасазмену; Куйбышаў, які выконвае 337 проц. нормы, Суханаў і яго таварышы, якія дабіліся павелічэння магутнасці сваіх варштатаў у два разы. Стаханаўцы абутковай фабрыкі імя Кагановіча (тт. Скабло, Розенберг і інш.) зэканомілі за 1935 год скурсыравіны на 60 тыс. пар абутку. Стаханавец-чырвонасцяжнік Лычкоўскі замест 160 яшчыкаў запалак за змену выпрацоўвае 250 яшчыкаў.

Па іншых галінах прамысловасці мы маем не менш яркія ўзоры стаханаўскай работы.

***

Узнімаючы на новую ступень усю нашу работу, мы ні на мінуту не павінны забываць аб той асаблівай адказнасці, якая ляжыць на нас, працуючых у шматнацыянальнай рэспубліцы, на граніцы з капіталістычным светам.

Важнейшай задачай партарганізацыі Беларусі — **далейшае ўсямернае павышэнне большэвіцкай пільнасці.** Ад беларускіх большавікоў перш за ўсё патрабуецца ўменне быстра распазнаваць і рашуча паралізаваць контррэвалюцыйныя дзеянні такіх ворагаў, як буржуазныя нацыяналісты, эсэры, выступаючыя пад фальшыва-нацыянальным сцягам, бундаўцы, не гаворачы ўжо аб велізарнейшай пільнасці да рознага роду шпіёнаў, правакатараў, дыверсантаў, якія прасачваюцца да нас з-за граніцы. Партыйная пільнасць патрабуе ўмення распазнаваць усе іх махінацыі, патрабуе стараннага вывучэння тых каналаў, па якіх такога роду ворагі шукаюць шляхоў у КП(б)Б. Праверка партыйных дакументаў паказала, напрыклад, што ў радзе выпадкаў шпіёнскім элементам удаецца прабрацца ў рады нашай партыі пад выглядам палітычных эмігрантаў, нібы ўцёкшых з-за граніцы ад праследвання.

Партыйная пільнасць абавязвае нас умець выкрываць контррэво[...]

[...] статута, далейшага ўсямернага паляпшэння арганізацыйна-партыйнай і ўнутрывыхаваўчай работы. Урокі праверкі партдакументаў яшчэ ярчэй паказалі нам, што задача падняцця арганізацыйна-партыйнага кіраўніцтва да ўзроўню палітычнага кіраўніцтва з'яўляецца стрыжнем, асновай поспеху ўсёй нашай работы.

Для таго, каб справіцца з тымі найвялікшымі задачамі, якія стаяць перад КП(б)Б як адным з атрадаў вялікай ВКП(б), наша асаблівая ўвага павінна быць накіравана—як гэтаму заўсёды вучыць нас таварыш Сталін — на **клапатлівае, любоўнае вырошчванне і падрыхтоўку кадраў,** у першую чаргу з мясцовых людзей, для прасоўвання іх на важнейшыя ўчасткі партыйнай, савецкай і культурнай работы. У працэсе праверкі партдакументаў вылучана на адказную партыйную і савецка-гаспадарчую работу да 2 тысяч. комуністаў. Гэта — толькі пачатак. Яшчэ больш і глыбей вывучаць кожнага комуніста і лепшых з іх вылучаць на кіруючую работу — абавязак кожнай партарганізацыі Беларусі.

Адна з нашых сур'ёзнейшых задач — выхаваць кадры людзей, узброеных рэвалюцыйным вучэннем Маркса—Энгельса—Леніна—Сталіна. Урокі праверкі паказалі, што без ведання гісторыі ВКП(б), без ведання гісторыі Беларускай партарганізацыі, без дэталёвага вывучэння рэвалюцыйнай барацьбы ў Беларусі, асабліва перыяда грамадзянскай вайны, нельга узняць на сапраўдную вышыню большэвіцкую пільнасць.

Трэба заўсёды **памятаць неаднаразовыя ўказанні таварыша Сталіна,** што вывучэнне гісторыі нашай партыі, вывучэнне гісторыі барацьбы партыі з усякага роду антыпартыйнымі групоўкамі з'яўляецца адной з важнейшых умоў загартавання комуністаў, павышэння большэвіцкай пільнасці. Таму ЦК асаблівую ўвагу ўдзяляе арганізацыі справы прапаганды марксізма-ленінізма. Амаль кожны прапагандыст раённай партарганізацыі правяраўся і запрашаўся на бюро ЦК КП(б)Б. Адабраных на курсы прапагандыстаў, аспірантаў інстытута гісторыі партыі, а ў Менску кожнага асобнага прапагандыста ЦК КП(б)Б праверыў усебакова, устанавіўшы сістэматычную дапамогу і кантроль іх работы.

Граніца абавязвае нас усямерна ўзмацніць нашу ўвагу да справы абароны. Клопатамі, любоўю мы акружаем і яшчэ больш [...]

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы